

2020-11-17

Pm

Kontor  
**Kultur- och  
fritidskontoret**

Handläggare  
Emma Tibblin  
08-523 034 93  
[Emma.tibblin@sodertalje.se](mailto:Emma.tibblin@sodertalje.se)

## **Hovsjö strukturplan- Kulturmiljö**



Hovsjö 1974. I nedre delen av bilden längs Måsnarens strand syns Hovsjö gård. Torekällbergets arkiv

### **Kulturhistoriskt värde**

#### **Miljöskapande område**

Det äldre skolområdet och delar av centrumanläggningen med närmiljö där tegelarkitekturen har byggts om, kompletterats och ytor omformulerats med tillägg. Öppna, stora och hårdgjorda rum skapar kontrast mot övriga området.

## Karaktärsområde

Centrumdelen, som omramar torget, har en välbevarad struktur men med delvis ombyggd tegelarkitektur, och med en del ursprungliga detaljer i torg och stråk. Förskolan ingår i området. Området är intressant som en karaktärsbärande del av planeringsidealets funktionsindelning och i dess kvarvarande ursprungliga detaljer.



## Kärnområde

Helhetsmiljö, som är karaktäristiskt för 1970-talets miljonprogramsplanering, där stadsplanen, funktionsuppdelningen av ytor, byggnaderna, deras strikta placering med "hus i park" som en planeringsgrund, mellanrummen av bostadsgårdar, platser, parker, natur och infrastruktur bildar en sammanhängande, tidstypisk helhet med ett fåtal förändringar. Även delar av den slutna centrumanläggningen och anslutande stråk ingår i detta, se karta.



Ingen av byggnaderna har idag ett särskilt högt kulturhistoriskt värde i sig men har betydelse som en del av områdets helhet som är av kulturhistoriskt värde.

### **Historik**

Det finns inga registrerade fornlämningar inom strukturplaneområdet men i söder, vid Eklundsnäs samt i närheten av nära Tveta kyrka, finns gravfält från brons- och järnålder. Äldsta skriftliga belägg för namnet Hovsjö är från år 1554 då bybildningen Hosse omnämns. Området har tidigare tillhört det närliggande säteriet Tvetaberg ägor. Hovsjöberget utgjorde tidigare skogsbygd där virke hämtades för vedbrand, stängsling, husbyggen och dylikt men det verkar inte ha funnits bebyggelse inom planområdet. I omgivningarna låg däremot de enskilt belägna dagsverkstorpen Granö och Gröndal vilka också hörde till säteriet Tvetaberg. Intill Måsnaren finns idag ekonomidelen till den numera nedbrunna gården Hovsjö, tidigare Varnbäcken. Den var en tidigare utgård under Tvetaberg och fick sitt namn Hovsjö gård vid avstyckningen från säteriet på 1910-talet. Den kvarvarande gårdsbebyggelsen utgörs av den tidigare rättarbostaden, en tidigare smedja, ladugård samt en bod intill sjön Måsnaren. Under 1960-talet hade landstinget planer på att anlägga ett stort centralsjukhus i området men det förlades istället till Huddinge.



Hovsjö 1974. Torekällbergets arkiv

### **Bostadsområdet Hovsjö**

Bostadsområdet Hovsjö räknas till ett av Södertäljes miljonprogramsområden. Begreppet miljonprogramsområden används för de bostadsområden som tillkom under perioden 1965-1975 då en miljon bostäder skulle uppföras i hela landet för att lösa det stora bostadsbehov som uppkom i Sverige under efterkrigstidens rekordår. Den höga produktionsnivån som krävdes för att genomföra detta medförde rationella och storskaliga lösningar samt en industrialiserad och standardiserad byggprocess vilket ledde till moderna bostäder, präglade av de modernistiska idealen. Miljonprogramsområdena har senare kritiserats för att ha bristande arkitektonisk kvalitet och att utomhusmiljöerna inte har utformats med några höga ambitioner. Detta är en generell kritik och kan inte sägas gälla varje område. Den industrialiserade byggnationen skapade istället en ny arkitektur, ett nytt formspråk, nya planeringsideal och i många områden är de yttre miljöerna väl genomtänkta med tidstypiska kvaliteter med omsorg i utformning och i detaljer. Hovsjö är ett sådant exempel.



Bild från Stockholms länsmuseum ur Platzers bildsamling

Miljonprogrammets bostadsområden förlades utanför stadskärnorna vilket dels berodde på att det fanns utrymme och möjligheter till ett tidsenligt storskaligt planeringsideal och dels var det en motreaktion mot städernas täthet samt med tillgång till både natur och frisk luft. Bebyggelsen fick, i sina stora volymer och placeringar, utgöra accenter i landskapet. Områdena omsluts för det mesta av en stor väg vilket är ett tidstypiskt drag som håller bostadsområdet mer fritt från trafik men som också lett till isolering av områdena. Inom bebyggelseområdena utgjorde en strikt funktionsseparering ett viktigt planeringsideal. Funktionsuppdelningen syns bl.a. i avskilda parkeringsytor, trafikseparering, bilfria bostadsgårdar, lekytor, centrumdelar och planteringar.

År 1969 gjordes en generalplan över Hovsjöområdet för att skapa en ny stadsdel. Byggföretaget var Platzer Bygg AB och byggherre var Telgebostäder. Det är oklart vilka arkitekter som var involverade. Hovsjö var ett projekt som skulle sticka ut som en egen stadsdel i Södertälje med sitt välplanerade, stora område av bostadshus och centrum med flera integrerade funktioner. Precis som med många miljonprogram så var omvandlingen av platsen radikal, även om delar av naturen sparades genom ett "hus-i-park" ideal. Under



byggperioden, åren 1972-75, inträffade en ekonomisk nedgångsperiod med anställningsstopp inom industrierna. Bygget av Hovsjö färdigställdes och 1975 stod det klart med flerbostadshus och ett centrum med Konsumaffär, Icaaffär, sporthall, stadsdelsbibliotek, fritidsgård, skola och kyrka som delvis inrymdes under samma tak, ett uttryck karaktäristiskt för 1970-talets planeringsideal. Hovsjöskolan ansågs för sin tid som mycket modern och tillhörde ett av kommunens flaggskepp i skolavseende. Invigningen av stadsdelen och svårigheterna med att tillsätta lägenheterna p.g.a. lågkonjunkturen sammanföll med den första flyktingvåg av assyrier / syrianer som kom till Södertälje 1971 och därför kunde en stor del av lägenheterna upplåtas åt flyktingarna. Hovsjö är fysiskt relativt oförändrat sedan uppförandet men år 2009 brann Hovsjöskolan ner vilket påverkade delar av centrumanläggningen. Delar av den gamla Hovsjöskolan ingår idag i Hovsjö Hub.



Bild från Stockholms länsmuseum ur Platzers bildsamling

### **Flerbostadshusområdet**

Bostadsområdet Hovsjö ligger på en höjd, omgivet av skog och med sjön Måsnaren strax nedanför i väster. På höjdryggarna som flankerar den centrala lågdelen av området ligger flerbostadshusen, placerade med en regelbundenhet och med ett "hus-i-park" ideal i grunden. Byggnaderna utgörs av skivhus i 8 våningar samt lägre lamellhus i 3 våningar. De är placerade i grupper om fyra bestående av två högre samt två lägre hus med bostadsgårdar emellan. Regelbundenheten är inte strikt utan byggnadsgrupperna skiljer sig

åt lite i placering vilket, på närmare håll, bidrar till en variation inom området och som kanske skiljer sig från uppfattningen om miljonprogramsområdena strikta repetition. Variationen, som samtidigt förenar, är ett viktig karaktärsdrag. I lågdelen av området, mellan höjdryggarna med flerbostadshusen, sträcker sig ett parkområde från centrum i öster mot radhusområdet som angränsar sjön Måsnaren i väster. I utkanterna av flerbostadshusområdet angränsar garagebyggnader och parkeringar den omgivande trafikleden.

## Byggnaderna

Byggnaderna är uppförda i lättbetong med putsad yta. Formspråket präglas av en strikt repetition. Några av 8-våningshusen avviker med kungsbalkonger. Det är en balkong på översta våningen som sträcker sig över flera rum. Arkitekturen är i övrigt enhetlig. Mot gårdarna bryts fasaderna upp av utskjutande balkonger samt av indragna entrépartier medan fasaderna mot baksidorna är rena fönsterfasader med fönster i olika storlekar som skapar ett strikt och rytmiskt mönster. Gavlarna helt slutna. Flera av husens nedre balkonger har senare ersatts av uteplatser i marknivå. På några gårdar har ytterligare byggnader med gemensamhetslokaler uppförts.



### Formspråk

Byggnaderna har, ett för 1970-talets miljonprogramsområden, utpräglat karaktäristiskt formspråk. Garagen är utförda med fasader av obehandlad betong med synlig gjuten brädform.

**Fasaderna** är putsade och avfärgade i gulbrun färgsättning. Några av de lägre byggnaderna har getts en annan färgsättning eller fått markerade sockelvåningar.

**Balkongerna** som är utanpåliggande skapar en vertikalitet i arkitekturen. De har en trapetskorrugerad aluminiumplåt som front och som heltäckande sidoskärm medan den andra sidan är öppen. Skärmarna är på utsidan, på de flesta husen, i samma färgsättning som fasaden men hade ursprungligen en mörkare brun kulör. Insidan är ljusare och räcken är av aluminiumprofiler.

**Entrépartierna** är kraftigt indragna från fasadliv med tegelklädda väggar av samma typ av brunaktiga tegel som går igen i centrumbyggnaderna. Ovan portöppningarna är en slät plåt i liv med fasaden

**Fönstren** är antingen en- eller tvåluftsfönster i vitmålat trä med gallerförsedd vädringslucka. Det förekommer även liggande rektangulära fönster. De olika fönstertyperna och deras placeringar skapar en rytmisk regelbundenhet i fasaderna.

**Taken** är platta och har en bred **takfot** med ett plåtband i korrugerad aluminium som går ner över fasaden och skapar ett skarpt materialmöte. Takfoten, som liksom balkongfronterna ursprungligen var mörkt brun, är idag i samma kulör som fasaderna.



#### *Kvaliteter/egenskaper*

Bebyggelsen som siluett i landskapet och som kontrast till den omgivande naturen är en tydlig egenskap. Dess, till stora drag, enhetliga och välbevarade formspråk är en viktig del av helhetsmiljön. Viktiga karaktärsdrag är puts, påhängda balkonger med utformning av fronter, fönsterindelning, de platta taken, takfotens utformning, färgsättning i jordskala och indragna entrépartier.

#### *Brister*

Fasadernas färgsättning varierar något inom område pga renoveringar och åldrande. Det har skett en del förändringar som påverkar helheten, bl.a. med utbytta eller senare upptagna dörrar som inte är anpassade i utformningen till arkitekturen.

#### *Vägledning*

Det är viktigt att bibehålla arkitekturens ursprungliga formspråk, repetition och till stor del material. Om tillägg ska kunna göras av exempelvis dörrar eller fönster måste dessa bedömas mot detta. Görs tillägg på ett hus ska det göras på alla då bostadsområdet utgör en helhet.

Det är av stor betydelse för helhetsmiljöns värde att inga ingrepp av ny bebyggelse görs inom kärnområdets sammanhållna och känsliga delar där sammanhanget och läsbarheten av flerbostadshus- bostadsgårdar- stråk- och parkområde är viktigt att värna.

Ska förtätning göras bör denna ske utanför kärnområdet så att det kan bibehålla sin luftighet, repetition, trafikseparering, funktionsuppdelning och grönytor. Parkeringsytorna i



utkanten av flerbostadshusområdet är möjliga ytor för förtätning. Bebyggelsen ska underordna sig volymmässigt och ha ett eget avläsbart uttryck.

## Mellanrummen

Inom varje byggnadsgrupp om fyra finns långsträckta gårdsrum av olika karaktär. En del av gårdsrummen är uppbrutna med ömsom grönytor, lekytor, sitttor, små funktionsbyggnader, förgårdsmarker med eller utan planteringar samt inslag av träd och



bänkar av olika åldrar och utförande på de olika gårdarna. På några platser förekommer, troligen ursprungliga, bänkar av betong. Bostadsgårdarna är till större delen helt plana men på några platser förekommer inslag av berghällar. Det finns en omsorg med planteringar, odlingar, rabatter, trädgårdar och uteplatser på flera gårdar som gör dem individuella. En del bostadsgårdar avgränsas med låga staket, andra är öppna. Markbeläggningen är till stor del asfalt men även betongplattor och gatsten förekommer. Inom några av bostadsgårdarna finns konstverk i form av skulpturer men även som en muralmålning på ett av bostadshusens gavlar. Mellan bebyggelsegrupperna förekommer ytor med infartsvägar samt med sparad natur med tallar och bergknallar.

### *Kvaliteter/egenskaper*

Mellanrummen av bostadsgårdar med deras indelning av ytor, inslag av grönska, uppvuxna träd samt den sparade naturen med träd mellan bebyggelsegrupperna, tar ner upplevelsen

av de stora byggnadsvolymerna och utgör en del av arkitekturen. Den sparade naturen erbjuder avskildhet.

#### *Brister*

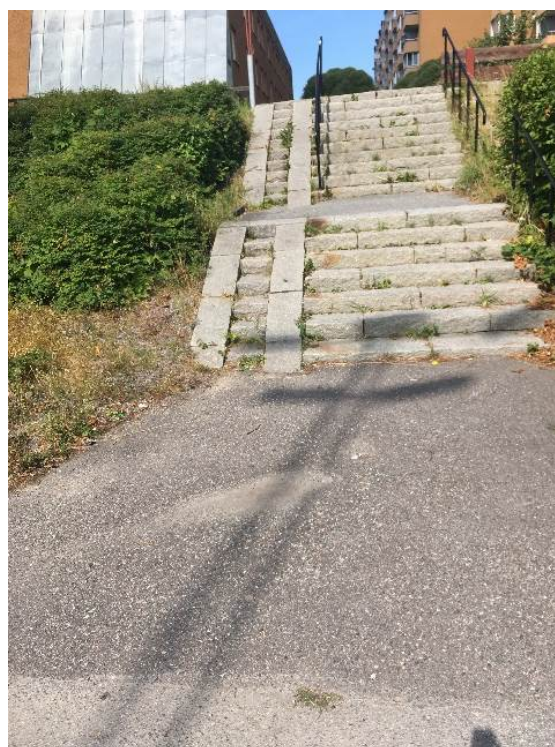
I vissa fall är bostadsgårdarna inte omhändertagna. Sopskärrens placeringar är både skrymmande och medför problem med lukt och nedskräpning omkring.

#### *Vägledning*

Mellanrummen /bostadsgårdarna bör inte förtätas med ytterligare byggnader. Eftersom det redan har tagits upp balkongdörrar och skapats uteplatser bör detta tillåtas men man behöver ta ett helhetsgrepp över utformning av dessa. Odling är ett sådant typ av tillägg som kan ge ett mervärde med grönska och indelning av gårdarna, vilket kan öka känslan av småskalighet liksom lekplatser och planteringar också gör. Sparad natur mellan bostadsgrupperna bör bibehållas och vårdas samt utvecklas som rekreativ miljö.

### Stråk

Stråken inom flerbostadshusområdet är till större delen asfalterade och har betongkantning. Mellan bebyggelsegrupperna finns även grusgångar. Längs stråken finns gräsytor med stora träd, förekomst av buskar och planteringar. Trappor leder på några ställen ner, från de övre plåtarna till gångsystemen nedanför.





### *Kvaliteter/egenskaper*

De olika markbehandlingarna skapar en variation. Påkostade utföranden och kvaliteter i stentrappor och granitstolpar, detaljer i räcken, planteringsytor, höga träd, grönska och natur ger en karaktär för helhetsmiljön. Bevarade konstverk skapar en individualitet och upplevelse av kvalitet och omsorg.

### *Brister*

Bristande underhåll bitvis.

### *Vägledning*

Stråken med dess detaljer, planteringar, markbeläggning, träd och grönska måste underhållas för att bevara och lyfta områdets kvaliteter.

## **Centrum**

Centrum är till strukturen till stor del oförändrat sedan uppförandet. Det innehåller både ett öppet torg men även mer slutna

centrumanläggningar med många funktioner.

Torgmiljön består av låga sammanbyggda längor, omslutande en torgbildning.

Den slutna

centrumanläggningen innehöll ursprungligen

samhällsfunktioner som skola, kyrka, fritidsgård m.m. Genom branden av

Hovsjöskolan har de kvarvarande volymerna delvis förändrats. Den tidigare Hovsjöskolan innehåller idag Hovsjö Hub.

Intill centrum ligger en vårdcentral som är senare tillkommen och avviker i sin



arkitektur och volym från övriga centrum.

I anslutning till centrum ligger en fristående, låg förskolebyggnad.

## Byggnaderna

Centrumdelen, som ligger vid infarten till området, skiljer sig från flerbostadshusområdena med sin småskalighet, låga volymer, material och genom en mer individuell samt bearbetad arkitektonisk utformning. Det, troligen, senare tillkomna huset för vårdcentral m.m. avviker från övrigt område. Förskolan framträder som lite mer standardiserad i sitt uttryck än centrumbyggnaderna i övrigt.

### Formspråk

Byggnaderna har ett för 1970-talet utpräglat formspråk.

**Fasaderna** har en karaktäristisk kombination av flera material, hårdbränt brunt tegel med olika bränning och med detaljer i plåt. De varierande tegelkulörerna i en brunskala förmedlar en känsla av materialkvalitet vilket bryter mot flerbostadshusens enhetliga uttryck. Fasadteglet går långt ner och husen saknar generellt socklar. En av



centrumbyggnaderna vid torget har en högre volym med fönsterband och fjällpanel.

**Portar** är antingen ursprungliga trädörrar med stående alternativt liggande panel eller aluminiumportar, oklart om tillkomst. En del av träportarna har på senare tid målats i färgglada kulörer.

**Fönstren** är, till större del, ursprungliga träfönster i olika former. Ofta sitter de i fönsterband med inslag av igensatta partier eller blindfönster av liggande trä. Det förekommer även större partier av fönster i metallramar, oklart om tillkomst. På byggnaderna kring torget har hela fönsterpartier satts igen.

**Taken** är platta och har en **takfot** med ett brett svartmålat plåtband i aluminium som går ner över fasaden.

### Kvaliteter/egenskaper

Bebyggelsen, som kantar stråket från parkeringen i nordost till parken i sydväst samt området kring Hovsjöskolan i norr, har delvis välbevarade kvaliteter i utformningen, i de



låga volymerna och i fasadernas materialblandning. Ombyggnadsarbeten efter branden har till stor del tagit fasta på den ursprungliga arkitekturens användning av material. Den slutna centrumanläggningen har viktiga kvaliteter för områdets sammanhållna arkitektur. Vårdcentralen uppfyller inte samma värde som del av helheten

#### *Brister*

Byggnaderna kring torget är både eftersatta och dessvärre, delvis förändrade genom senare tiders utbyte av fönster som inte hör samman med den ursprungliga arkitekturen, igensättningar av fönsterpartier, nya håltagningar, dörrpartier och med metalljalusier för fasaderna.

Matbutiksbyggnaden ser ut att ha en förhöjning som inte verkar vara ursprunglig.

Byggnaden för vårdcentralen, är troligen senare tillkommen i en annan karaktär än området och uppfyller inte samma värde som en del av helheten.

I den slutna centrumanläggningen har bebyggelsen förändrats de senare åren efter skolbranden, ursprungliga välvda skärmtak har tagits bort och nya detaljer i kraftiga kulörer har tillkommit. Förskolebyggnaden har ett eftersatt underhåll men utgör ett tidstypiskt inslag i området.

#### *Vägledning*

Centrumområdets betydelse för kärnområdets helhetsmiljö gör att förändringar av det måste ses ur helhetsperspektiv och hur- frågan är avgörande för påverkan av övriga delen av helhetsmiljön.



## Stråk och torg

Stråket från parkeringen mellan centrum och parken har en variation genom att det är indelat och görs småskaligt med hjälp av planteringsytor, inramade av betongplattor med dansk sjösten samt med en omväxlande markbeläggning och inslag av höga träd som bidrar till dess lummighet. I ytorna förekommer både växtlighet och offentlig konst med skulpturer av Hertha Hillfon på fundament av veckad betong.



Torgytan är belagd med betongplattor. Det finns ett par små tidigare växtbäddar eller grönytor som delvis kantas av formgjutna betongmurar och kantsten av granit, oklart om det har varit större konstruktioner. På torget står också en kioskbyggnad, troligen senare tillkommen. Mellan torget och dess byggnader är markbeläggningen av både asfalt och betongplattor. Från torget går en tidstypisk gångbro i betong över vägen till bostadsområdet i öster.

### *Kvaliteter/egenskaper*

Stråkets tidstypiska detaljer som murar av mönstergjuten betong eller dansk sjösten som inramar växtbäddar med trädplanteringar, betongplattorna med mönsterläggning av dansk sjösten på marken, räcken, inslag av skulpturer av Herta Hillfon.

Torget välbevarade detaljer som formgjutna betongmurar, troligen ursprungliga betongbänkar, tidstypisk markbeläggning.





*Brister*

Ytskikten är eftersatta och skadade.

Centrumdelen, särskilt kring torget, upplevs inte omhändertagen. Växtbäddarna är mycket eftersatta, både gällande hårda och organiska material. Skulpturer saknas på några ställen där endast fundamenten står kvar.

Hela torgytan är mycket eftersatt och delvis förändrat vilket dessvärre påverkar dess värde, se under "Byggnader".

*Vägledning*

Centrum bedöms att kunna förändras.

Eventuella kvaliteter kan utgöra inspiration i omdaning av miljön.

**Parken**

Parken utgör ett öppet, böljande rum som breder ut sig i områdets lågdel, från centrums slutna rum i öster till platåns sluttning mot väster. Den delas in av ett asfalterat gångsystem både runt och genom området, av de stora träderna, de mjuka kullarna och av den runda dammen/fontänen som är central i grönområdet. De västra delarna domineras av en stor konstgräsplan omgiven av ett högt staket.

*Kvaliteter/egenskaper*

Parken har en central och sammanbindande funktion genom att förena områdets stråk och bebyggelsegrupper. Dammen, med dess möjlighet till central punkt ger variation. De sentida tillkomna kullarna bäddar in parkytan utan att skapa visuella barriärer och tillför landskapet en mjukhet. De höga träderna bidrar till parkkaraktären och den ordnade grönskan. Även sluttningen med de höga ädellövträden mellan flerbostadshusen i sydväst och parken har stora parkkvaliteter och skapar ett grönt mellanrum mellan de olika funktionsytorna.

*Brister*

Det finns inget gångsystem kring dammen, endast ett fåtal bänkar står i parken och flera av dem saknar utan ryggstöd. Grönområdet är inte omhändertaget.

*Vägledning*

Parken bör inte minskas mer men kan kompletteras med parkelement samt gångsystem runt dammen. Vid en eventuell omvandling av centrumdelen behöver det utformas med en

mjuk övergång och hänsyn till parken. Ädellövträden i sluttningen mot bostadshusen i sydväst bör värnas.

### Radhusområden

Mellan flerbostadhusområdet och Måsnaren i väster ligger ett avgränsat radhusområde och ytterligare ett ligger söder om Granövägen. Bebyggelsen trappas ner längs sluttningarnas lutning. Områdena har en småskalig och lummig karaktär med uppvuxna träd, buskar, gräsytor. Delar av sparad topografi med inslag av berg bryter områdets plansprängda ytor och skapar en variation. Liksom i flerbostadshusområdet är mellanrummen eller bostadsgårdarna indelade i funktionsuppdelade ytor. Tidstypiska enkelt utformade garagelängor ligger längs områdets infartsväg.

### Byggnaderna

Radhusen uppfördes samtidigt som flerbostadshusen och utmärker sig i sin arkitektur genom sina branta asymmetriska sadeltak.

#### Formspråk

**Fasader** med panel, rödmålad och gavlar med brunt tegel i varierande bränning. Balkonger med räcken av rödmålad panel.



**Fönster** i trä i tidstypisk, standardiserad utformning.

**Taken** är branta asymmetriska sadeltak med täckning av svart betongtegel.

#### Kvaliteter/egenskaper

Bebyggelsens tidstypiska utformning, områdets lummighet, funktionsuppdelning samt trafikseparering.

#### Vägledning

Bebyggelseområdena utgör samlade helhetsmiljöer och bör fortsättningsvis behandlas som det. Takens karaktäristiska asymmetriska form samt fasadernas material och enhetliga färgsättning är viktiga, sammanhållande karaktärsdrag. Även områdenas lummiga karaktär med träd, buskar och sparade topografiska inslag är en viktig karaktär att behålla.



## Naturen

Den omgivande naturen utgör en viktig del av den arkitektoniska grundtanken och kontrasterar med sin rufsighet mot bostadsområdets välordnade ytor och anlagda park.

### Vägledning

Naturen, som en del av arkitekturen, är en viktig kvalitet att bibehålla men den kan glesas ut och särskilt stråket med den fysiska och visuella kontakten med Måsnaren kan öppnas upp något utan att inverka på dess värden.

## Trafik

Trafikseparering, parkeringsytor i utkanterna, matargator, bostadsgator och bilfria innergårdar utgör en tidstypisk och kanske stommen i den ursprungliga planen. Vid flera av återvändsgatorna finns inslag av topografiska element som bergknallar och det har under senare tid anlagts rabatter längs återvändsgatorna. Konstverk förekommer vid åtminstone en återvändsgata men kan ha förekommit på flera platser.

### Kvalitet/egenskaper

Trafiksepareringen är en tidstypisk och utmärkande kvalitet i rekordårens bebyggelseområden. Flera av återvändsgatorna är omhändertagna och väl utformade med planteringar m.m. vilket gör dem till värdiga entréer till området.

### Brister

Längs de omgivande gatorna runt området upplevs övergången mellan bostadsområdet och naturen inte omhändertagen utan mer som ett slags ingenmansland.

### Vägledning

Trafiksepareringen är ett viktigt karaktärsdrag att bibehålla. Kulturmiljömässigt kan de



trafikseparerade stråken utvecklas och lyftas genom trädplanteringar, rabatter och sittplatser då dessa ofta angränsar mellanrum med naturmark eller i anslutning till bostadsgårdarna. Övergången av bostadsområdet och omgivande natur kan utvecklas utifrån befintliga kvaliteter och tillskott av bostäder kan utformas på ett sätt som inte påverkar helhetsmiljöns karaktärsbärande kvaliteter.



### **Hovsjö gård**

Mangården var utformad som en liten herrgård med huvudbyggnad och flyglar, men förstördes i en brand för några år sedan. Kvar är de tillhörande husen till gården. De utgör en del av dess helhetsmiljö och berättar om platsens identitet och historiska användning. Bebyggelsen är från tidigt 1900-tal.



Den stora ekonomibyggnaden är ett före detta stall och vagnslider med foderskulle. På gårdssidan finns den tidigare rättarbostaden där gårdens förman bodde samt ett före detta hönsbarnhus i en våning, senare använt som vedbod. Vid vattnet står en liten byggnad som tidigare var gårdens smedja.



Miljön är i stort sett komplett och är en viktig del av Hovsjös, och Tvetas kulturhistoriska berättelse samt en miljöskapande del kring sjön Måsnaren. Bebyggelsen är traditionellt utformad i trä med slamfärgsmålade röda fasader med vita detaljer. Hönshusets fasader är inklädda med oljehärdad masonite, troligen på 1950-talet. Miljön har förutom sitt kulturhistoriska värde i sig även ett stort miljöskapande värde för området omkring men även från sjösidan som är ett flitigt använt rekreationsområde året runt. Tillsammans med det äldre sockencentrat kring Tvetaberg utgör Hovsjö gårds kvarvarande bebyggelse ett högt kulturhistoriskt värde kring Måsnaren.

#### *Vägledning*

Hovsjö gårds tillhörande bebyggelsemiljö bör värnas som en viktig del av Hovsjös historia och som en del av kulturlandskapet kring Måsnaren. Bebyggelsen, som är i behov av underhåll med traditionella material och metoder för att upprätthålla dess kulturhistoriska kvaliteter, bör dock ges en användning och kan möjligen kompletteras men där hur-frågan är avgörande.